

Datum
2015-10-21

Vår referens
FB

Åsa Regnér
Fredsgatan 8
111 52 Stockholm

Inför kommande LSS-utredning

Bransch Personlig Assistans inom Vårdföretagarna, vill genom denna skrivelse belysa några viktiga aspekter som bör beaktas innan direktiv fastställs för kommande LSS-utredning. Med tanke på vad tidigare utredningar, senast Assistansersättningsutredningen, kommit fram till känner vi stor oro för att översynen denna gång ska leda till fler felaktiga slutsatser och än mer oro och osäkerhet för branschen.

Vårdföretagarna tar avstånd från all form av fusk och oegentligheter inom assistansbranschen. Därför ser vi mycket positivt på den "Fuskdelegation" som regeringen avser att tillsätta. Vårdföretagarnas medlemmar utgör en stor del av alla assistansbolag och vi ställer gärna upp att vara med i arbetet med att stävja fusk. Ett stort problem är dock att den försämrade timsättningen riskerar att slå ut seriösa utförare som t ex följer kollektivavtal och istället öppna fältet för oseriösa. Det är något som regeringen nog ska bör analysera.

Följande punkter önskar vi att ni beaktar vid fastställande av kommande direktiv:

- Utredningen bör ta fram ett förslag på kvalitativa faktorer av assistansen som kan användas som utgångspunkt för att tillförsäkra staten om att den enskilde tillgodoses goda levnadsvillkor. Detta bör dock göras tillsammans med brukarrepresentanter och representanter från privata och offentliga anordnare, IVO och Försäkringskassan.
- För att behålla LSS-reformens intentioner måste utredningens fokus vara ur ett brukar- och utförarperspektiv. Vi är övertygade om att det går att hitta en ersättningsmodell som är gynnsam för utförarna vilket säkrar kvaliteten för brukarna, samtidigt som statens totala kostnader för assistansen inte skenar iväg.
- Kvaliteten inom assistansen måste alltid komma först. Tillsynen över assistansverksamhet för både kommunal och privata utförare fungerar inte tillfredsställande idag. Ett sätt att få detta att fungera bättre är att införa lagstadgad tillsyn för all assistansverksamhet.

- I dag är det tämligen vanligt att anhöriga ansvarar för den personliga assistansen. Problem som kan uppstå är de dubbla rollerna, att det blir en svår gränsdragning mellan att vara assistent och anhörig. Det är viktigt att bejaka barnperspektivet i denna form av assistansanställning. Dessutom finns risken att systemet kan nyttjas på felaktigt sätt då anhöriga tenderar att jobba långa dagar och mer oavlönat. Därför är det rimligt att se över denna typ av assistans.
- Kommunerna har idag ingen tillståndsplikt och med den bristande tillsynen följs inte kommunernas verksamheter upp idag. Vi föreslår därför att man utreder möjligheten att införa tillståndsplikt även för den kommunala verksamheten inom assistans.
- Se över huruvida den offentliga sektorn har ett effektivt resursutnyttjande av den statliga ersättning, vilket var en del av uppdraget i direktivet 2013:34 men som vi anser inte utreddes i tillräcklig omfattning. En annan viktig del är att kartlägga vad schablonbeloppet skulle uppgå till om kommunerna skulle ta över all assistans.
- Utredda vad alternativkostnaden till LSS-reformen är. D.v.s. hur stor skulle kostanden för samhället bli om reformen försvinner. Om de direkta och synliga kostnaderna anses för höga – vilka är alternativen?
- Översyn av kommunernas sänkta schabloner och hur kommunerna hanterar assistansersättningen. Idag har 45 kommuner sänkt schablonbeloppet för assistans till orimliga nivåer som kommunerna själva inte kan bedriva assistans på. Detta har lett till att assistansberättigade begränsas i sitt val av privata utförare i de kommunerna och att kvaliteten i insatserna kraftigt försämras.
- Hänsyn behöver tas till att likvärdiga förutsättningar ska gälla för privata och offentliga aktörer att bedriva verksamhet. Vi måste ha ett system som garanterar likvärdiga förutsättningar och att kommuner måste ha en konkurrensneutral hantering av ersättningen. Så är inte fallet idag då de kommunala utförarna skjuter till skattemedel för att finansiera sina underskott medan de privata utförarna endast har det statliga schablonbeloppet att nyttja.
- En förändring behövs av 21 § förordning (1999:1134) om belastningsregister så att även LSS kan få beställa utdrag direkt från Polisen. I dagsläget är det långa ledtider som sätter assistansberättigade i vänt i onödan och skapar stor problematik i rekryteringsprocessen då intyget måste inväntas innan personen kan anställas.
- För att få koll på utgifterna kring assistansen anser vi att frågan om assistansens förstatligande bör utredas igen.

- Vi efterfrågar även en snabb utredning av de missgynnande domar som lett till försämrade bedömningar av rätten till assistans. Personer med stora tillsynsbehov eller behov av hjälp i form av aktivering och motivering nekas ofta assistans för detta, utifrån att kommun, Försäkringskassa och domstolar förefaller gradera behovet av tillsyn.
- Klargörande av minimumgränser för rätten till assistans enligt LSS – gränsen flyter lite godtyckligt och den varierar från kommun till kommun. Enligt RÅ 2009 ref 57 ska hjälpbehovet (avseende de grundläggande behoven) vara mer omfattande än mycket begränsat. HFD anger följande. ... *någon bestämd undre tidsgräns inte låter sig uppställas. Det är samtidigt uppenbart att någon som bara i mycket begränsad omfattning har behov av hjälp med något av de grundläggande behoven inte utan vidare kan anses berättigad till personlig assistans.* Vad HFD säger och vad de faktiskt gör sammanfaller inte heller i detta avgörande varför det är mycket svårt att veta var gränsen går för rätten till assistans. Det blir en mycket godtycklig och svårförutsebar process som inkluderar bedömning av vad som är tillräckligt integritetskänsligt och vad som är tillräckligt omfattande.
- Vi efterfrågar en översyn av de kostnadsslag som inte beaktas vid utförandet av assistansens. Här avses den betalda tiden till assistenter som inte kan redovisas till Försäkringskassan pga. bredvidgång, uppsägningstid mm. För att utreda detta närmare föreslår vi att det tillsätts en särskild referensgrupp, med representanter från privata och offentliga anordnare, IVO och Försäkringskassan för att se över vad kostnaderna för assistans faktiskt är och hur de fördelas. Särskild vikt bör läggas vid att få en kostnadsbild som är förankrad i verkligheten.
- Översyn av retroaktiversättning för utförd assistans under tiden ett ärende handläggs i domstol. Under de ofta utdragna rättsprocesserna avseende rätten till assistans kan det inte vara meningen att privata anordnare ska behöva betala lön och skicka in tidrapporter. Rätten till ersättning för den hjälp som personen fått (ofta av anhöriga) borde vara automatiskt. Det finns i dagsläget ingen annan kompensation som den enskilde kan få för felkatiga beslut. Kostnaden blir uppenbart inte större för kommunen än om rätt beslut fattats från början.
- Hur kan man stoppa assistans som ett instrument för människohandel?

Med vänlig hälsning

Fredrik Borelius
Näringspolitisk expert